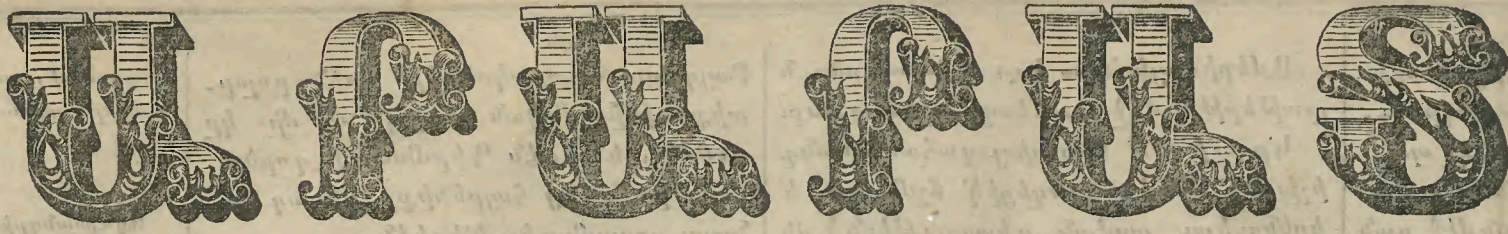

Արարատն առ այժմ շարաթը
երեք անգամ կ'հարատարակ-
ուի :
Բաժանորդութեան գինն է թէ
Պոլսոյ և թէ Գաւառոց համար
150 թիւ մէկ Օսմանեան օսկի
կոնիակի .
Օտար երկիրներու համար
համարու ծախքն առնող ին վրայ է :
Մէկ թիւը զինն է 1 զրդ .

ՇԱԽԻՂ ՅԱՌԱՋԱԳԻՄՈՒԹԵԱՆ

1871

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ

Ծանուցանոց տողն առաջին
անգամի համար 3 զրդ . երկրորդ
անգամի համար 2 զրդ . աւելի
անգամներու համար մասնաւոր
սակարկութիւն կը լըայ :
Նամակը և գրութիւնը պէտք
է զրկել 'ի Վեդիկ խան գետնա-
յարկ թիւ 40 . առ Յ. Յ. Չէն-
հրճեան . անվճար նամակներ
չեն ընդունուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ երկիրը՝ այժմ Հիւսիս-
յին ծովուն ու Պալմիրիկի ափունքներէն
կը տարածուի մինչև ցաւմասն Աւս-
տրիական կայսրութեան, և Հռէնոսէ
անդին Սլլաւոնի լեռանցմէ՝ մինչև Ռու-
սաց սահմանադրուի, այլապէս և գրե-
թէ անճանաչ աշխարհ մը պիտի երե-
ւար միջին դարու մէջ Պրուշերու մանր
գլխովիներ հաստատող Պրանսլաւոն-
կի Պրուշակի իշխանաց, և նոյն իսկ
Մեծին Փրիթերիկոմի երկէ առ վայր
մի յաշխարհ վերադառնալով կարող
ըլլային տեսնել ու նկատել իւրեանց
հայրենաժառանգ երկրին երեսը :—Ան-
շուշտ Փրեթերիկոմի սղին պիտի հրճ-
ուէր իւր հայրենեացը պիտուորական
փառանքն 'ի տեսարան, և ուրախ ըլլար
նկատելով որ այն խրոխտ և ամենի
պետութիւնը՝ որ Մարիա Թերեզայի և
Կատարինէ Մէտիչիի ժամանակները
աղղին իշխանութիւնն արհամարհելով
չան 'ի դործ գրին նորա դահը կործա-
նելու, այժմ՝ պարտաւրը 1866ի 1870ի
ճակատամարտից մէջ, Գերմանական
նորահաստատ կայսրութեան առջև կը
խոնարհին :

Բայց պարտ է յիշել, թէ Փրեթերի-
կոս որքան յանդուգն զօրացեալ, նոյն
քան և ծանրաբեռն փրիթուփոյ մ'էր .
ուստի, իբր սպարապետ իւր հայրե-
նակցաց յաղթութեանց վրայ ուրախու-
նալէ ետեւ, պիտի անաներ նաեւ ազգին
վէրքերն ու գաղտնի ցաւերը, և իբր
փրիթուփոյ շատ իսկ պիտի չափաւորէր
իւր սրտին գոհութիւնը :

Արդ՝ որո՞նք են Գերմանիոյ վերքե-
րը : Եւ ուստի՞ հարուածքն :

Անցեալ տարւոյ այս ժամանակներս,
Եւրոպիոյ համայն աղղը՝ հանդիսատես
կըլլային այն զինուորական ահաւոր
անցից որը Սեռանի և Փարիզու անձ-
նատուր ըլլալով աւարտեցան : Այս
երկու երկրի գէպքերը թեպէտ Գեր-
մանիոյ մեծ փառք հասուցին, սակայն
և հոս զանազանութիւն մը ընել պարտ
է, որ և նշանակութեան արժանի է :

Սեռանի պարտութիւնը, Գաղղիացւոց
մեծագոյն մասին նկատմամբ կայսերա-
կան աննախատես և զեղծ վարչութեան
վրայ հասած իբր արգար պատուհաս մը
երեցաւ, քան թէ աղղային պարտու-
թիւն, որով և Պաղղիացւոց մէջ չար-
թընցոյց այն սկսեցին ատելութիւնը որ
եւրքի անցից ժամանակ արմատացաւ ի-
րենց սրտին մէջ : Իսկ Փարիզու առաւ-
մը ոչ միայն Գաղղիոյ աղղային պատ-
ւոյն անջնջելի տրտա մը և անհղ հար-
ուած մը եղաւ, այլ բովանդակ Նիւր-

պիոյ աղատաւէր ժողովրդոց մասնաւոր
ուշադրութիւնը բռնաբարեց, և խեթիւ-
ն և կասկածոտ աչքը նկատեցին Գերմա-
նական կայսրութեան հռչակումը, ու-
րով միջնադարեան ուրուական մը նորէն
'ի լոյս ուղերով Գերմանիա կը հեռանար
արդի աղղաց ընդունած հաւատարման
և աղատական սկզբունքներէն :

Արդ 'ի բաց թողլով այն մեծամեծ
ներքին ու քննանեկան թշուառութիւն-
քնն որը հասան Գերմանիոյ հազարաւոր
քննանեաց վրայ, 'ի բաց թողլով 1870
պատերազմին ամեն քննադէպը նիւթա-
կան հետեւանքները : Գերմանիոյ ժողո-
վուրդը՝ որ բնաւորութեամբ որքան ա-
րիւնքաւ է նոյնքան և հանդարտախոհ,
տեսաւ որ մինչ օտարը և թշնամին
զարհուրեալ կը մնային տակաւին, կա-
տարեալ անցից առջև, ինքն անուղղա-
պէս աղղաց զերութեան չլթայներ կը
գարփէր, և իւր ներքին աղատութիւն-
նը միանգամայն մատմը կորուսէր :

Տեսաւ որ պատերազմական բազմէն
մասնեալ Գաղղիոյն՝ կը հաւաքէր թըշ-
ուառութեանց մէջ անխափ պահած իւր
արիւթիւնն ոգւոյ, և վսեմ գաղաբա-
րաց սերմունքն, և անվէհեր ձեռնամուխ
կըլլար աղղային վերակազմութեան գոր-
ծին, կուգէր փոփոխակի պատասխանա-
տուութեան վրայ հաստատել իւր վար-
չութիւնն, և խարսխել աղատութեան
ամբարտալը : մինչդեռ ինք՝ Գերմանիա
համեմատաբար իւր աղատութեան մէջ
նեղուած, կայսերական հրամանատա-
րութեան ներքեւ կամեփոփոէր, և Գանթի
այսինքն քննադատութիւնը քարոզող
խմտաւորներ հայրենիքը, բացարձակ
միատեղութեան գլուխ ծռելով, յԱստ-
ուածուստ իշխողութեան թիւր սկզբանց
արանեակ Սէնթը կըլլար :

Այս խորհրդածութիւնները Գերմա-
նիոյ շատ մը ժողովուրդները գոգոհ
ըրած են . և որքան Պ. Պիլզնաքը նորա-
հաստատ կայսրութեան քարշ մ'այլ
աւելցնել ուղէ, պիտի չխաբենայ արգե-
լու գերմանիոյ Սէնթընը գաղափարաց
որ քան զոր ծաւալմունքն :

Այս վիճակին հետեւանքները յայտնի
են, մինչև ցարդ Բրուսիա կրնար իւր
ներքին գործոց զբաղելով, աղղը հա-
րուստ և յառաջագէմ վիճակի մը մէջ
պահել միշտ . այլ ասկէ ետեւ պարտի
որ քան զոր իւր զինուորական ուժը ա-
ւելցնելու նպատակաւ, տէրութեան
գանձերը պարպել, որ է ժողովրդոց
աշխատութեան գինը վստանել, և ներ-
կայ դիւրքին մէջ անխափա մտաւոր հա-
մար միշտ պատրաստ դնուիլ ո՛ր և է
արտաքին թշնամույ մը գիմարտելու :
Կասկածիլ և թերեւս վստանալ միշտ Գաղ-
ղիոյ վրէժխնդրութենէն, ու գիտնալ
թէ Ռուսաց քաղաքականութեան ըն-
թացքը որ մը՝ որ շատ հեռու չէ, Գեր-
մանիոյ նկատմամբ կը ընայ փոփոխ :

զերւանալ միշտ Պալմիրայի Սաղսոն-
եայի և ուրիշ Գերմանական մանր թա-
ղաւորաց ու իշխանաց գաղտնի նախա-
ձաւորութենէ, և վերջապէս մաքառել
հասարակապետական թերազրութեանց
ողւոյն գէմ, որ ժողովուրդները կը հը-
րապուրէ ամէն ուր որ անգամ մի ծա-
զի :

Տարակոյս չիկայ որ այդ անհրաժեշտ
աղղային նախադրութիւնը իւր մասն
ունի Գերմանիոյ և Աւստրիոյ երկու միա-
պետաց Սաղաւորիկի և Կաթմայի վեր-
ջին տեսութեան մէջ .—ինչպէս նաեւ հա-
մարին և դրացի աղղաց մէջ 1866 ին
թողուցած գոգոհութիւնը բնաջնջ ընել,
և զարտեալն Աւստրիա իրեն բարե-
կամ ընելով, բովանդակ Սլաւոն ցեղին
նախադաճութիւնը առանձինն և անայ-
լայլակ վայելել, և Գերմանական ընդ-
հանուր միութիւնը գործադրելու պատ-
րուակաւ շոյել և շահել միապետութեան
գոգոհութիւնը կուսակցութիւնը : Որով
զարմանալի չէ որ խորագէտն Պիլզնաք
մինչև անգամ անդադնեալական և կրօ-
նական ինդրէն օգուտ քաղելով, Գեր-
մանական Եկեղեցի մը կազմելու նպա-
տամտոյց կըլլայ և պարագլուխ—

Գերմանական միութիւնը, այո՛, եւ ու-
թիւն կը դառնայ այո՛, Գերմանական
Եկեղեցին կը հաստատուի, իբր անհրա-
ժեշտ հետեւանք խոհուն հայրենասիրաց
ճգնաց, բայց ո՞ր կ'ապահովցնէ թէ խոհուն
հայրենասիրը, նոյն իսկ այդ միութիւնը
հիմն առնելով և առհասարակ իրենց
քաղաքական փափաքներուն լրման,
չի սրբադրեն յաղթութեան եռանդեամբը
և արեւան գործընթաց մէջ աչքերնին շը-
լացած ատենին իրենց տուած վճիռն 'ի
վերականգնումն կայսերական միապե-
տութեան, որ գարուս գաղափարաց նը-
կատմամբ ինչպէս սխալ էր 'ի Գաղղիա
նոյնպէս պատմական սխալ մ'է 'ի Գեր-
մանիա :

Անցեալ 1870 տարւոյ օգոստոս 30 ին
միւլած Մալզոնի պատերազմին տխրա-
ւիթ տարեգարքը կատարուած նոյն քա-
ղաքին մէջ մեռելաց սգատխուր հանդէ-
սով մը, որուն բազմաթիւ ժողովուրդ-
ներկայ կը գտնուէր :

Եկեղեցին թիւապատ էր, և դասին
մէջ բարձրաւանդակ մի կանգնուած էր
սղոյ քօղերով ծածկուած : Քաղաքա-
պետական ժողովը, ջրհանակիր ըսուած
զօրքերն անդէն, փոխադարձ օգնութեան
ընկերութիւնը ամբողջապէս ներկայ կը
գտնուէին :

Պ. Քարոզիչը սրտառուչ ատենախօ-
սութիւն մ'արտասանեց՝ որուն մէջ մեր
մեռելաց տրուած այս յիշատակին միան-
գամայն կրօնական աղղային և մարդ-
կային նկարագիրը ցոյց տուաւ : Այս
խօսքերէն մին, զոր ունեկեղիւ հասա-
րակապետականք ներքին հաճութեամբ

մը լսեցին, սա պատուէրը եղաւ թէ մի-
միայն յաղողուածը տօնախմբէլէ զոռ-
չանալ պէտք է : Գերեցիկ դառ բարո-
յականի, քաղաքականութեան մէջ ալ
'ի գործ դնել պիտի ջանամք :

Ամեն կերպով վեհ այս հանդէսը լը-
մնցաւ հանդանակութեամբ մը՝ որոյ ար-
դիւնքը պիտի ծառայէ աղքատանցին
պարտէղը մահարձան մը կանգնել նոյն
իսկ այն տեղւոյն մէջ ուր կը հանդիպէ
այնքան գաղղիացի զօրքեր :

Գրէ Տէր-Տէր լրագիրը կ'ընէ թէ
Գաղղիոյ կրած աղէտներէն 'ի վեր Ռու-
մանիոյ վաճառատեղաց մէջ գրեթէ մի
միայն գաղղիական բերքերն ու վաճառ-
ները կը փնտռուին և Գերմանական ո՛ր
և է ապրանք խոտան կը համարուի .
Պուրքէչի տիկնայք իրենց զարդարանաց
վերաբերեալ նիւթերը գաղղիական գոր-
ծարաններէն միայն խնդրել և Գերմա-
նական աղբուրէ եկած նիւթ բնաւ չը
դնել օրէնք դրած են իրենց :

Փարիզէն սեպտ. 11 թուով կը գրեն .

Կերեի թէ Տարիւ կոմսը շատ խըս-
տութեամբ վարուած է Պաղէն մարա-
ջախին հետ : Քննիչ յանձնաժողովոյն
նախագահը չէ համոզուած բնաւ մա-
րաջախին ցուցած վատտերէն՝ որը չեն
կրցած հաստատուել թէ Մէջի բանակին
հրամանատարը, պաշարի պակասութե-
նէ ստիպեալ, իւր ընդգիմութիւնը այլ
ևս չերկարելու հարկին մէջ դառնուած
ըլլայ : Ի դուր Պաղէն մարաջախտը իւր
սպայից վկայութիւնն ուղած է յառաջ
բերել . նախագահը բանաւոր ու մեկին
ապապոյցներ պահանջած է : Արքեւն նաեւ
թէ երբ Պաղէն մարաջախտը՝ Մէջէն
աւելի նեղը մտած՝ յայտնեց թէ ու-
րիշ զրեր ու վկայութիւններ պիտի բե-
րել տայ, Տարիւ կոմսը ըսեր է . «բե-
րել տուր ուրեմն, եթէ գեւե թշնամ
ւոյն ձեռքը չյանձնատածներ կան : »

Շատ տարակուսելի է որ Պաղէն մա-
րաջախտը, որ ութ օրուան մէջ իւր նորէն
յանձնաժողովոյն ներկայանալը յայտ-
նած էր, վերստին դայ, վստան զի կե-
րեի թէ իւր բերելիք թղթոց ընկելը
աղղեցութեանը վրայ այնքան վստա-
հութիւն չունի, և հետեւաբար չպիտի
ուղէ գալ կրկին յանձնաժողովոյն մէջ
խիստ ընդունելութիւն մը փնտռել ու-
րուն, պէտք է յաւելուլ, իրաւամբ ար-
ժանի է : Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք
է որ մեկին Չուիցցէրիայէն՝ ուր դար-
ձած է և դայ իւր դատաստանը լնցը-
ներու, քանզի անհրաժեշտ հարկ է որ
ամեն անձնատուր եղող պաշտօնակալ
դատուի :

Փարիզէն սեպտ. 12 թուով կը գրեն .

Լարօֆթուր-Ալիանքուր մասնաժո-
ղով մը գլուխն անցած է՝ որոյ նըպա-
տակն է Պ. Թիլէրի արձան մը կանգնել

իր կենդանութեան ատեն: Որքան օրի-
նաւոր ալ ըլլայ այն երախտագիտու-
թիւնը՝ զոր բովանդակ երկիրն կը պար-
տի հոյակապ մարդու մը անհուն ծա-
ռայութեանց, այս խորհրդոյն մէջ բան
մը կայ՝ որ կատարելապէս կը հակառա-
կի ռամկապետական բարուց հետ՝ որոց
Պաղլիա բարեբախտաբար, նոյն իսկ
իւր ազնուապետական տարերց մէջ,
ունակաւ կը խօսի: Նախամեծար կը
համարիմ Պ. Արեւիկի պարզ պատաս-
խանն առ Պ. Թիէր՝ որ օգոստոս 31 ի
քուէն վերջը կը հարցունէր ժողովոյ նա-
խադասին թէ ի՞նչ եղանակաւ պէտք
էր զրկել անոր իւր առաջին պատգա-
մադիրը: «Բայց պարզապէս ձեր ծա-
ռային ձեռքով զրկեցէք զայն ինձ, ք
պատասխանեց պատուական Պ. Արեւիկ:

Գաղղիոյ կառավարութիւնը քննու-
թեան առնել տուեր է սա խնդիրը թէ
պատերազմական ատենին ի մահ դատա-
պարտած քաղաքային (ոչ-զինուորական)
անձանց պատժոյ գործադրութիւնն ի՞նչ-
պէս պէտք է ըլլալ: Խնդիրը վիճարանու-
թեան առկա դրուելէ ետեւ, այս որոշումը
տրուելէ որ պիտի մահապարտներն 1848ին
մի և նոյն պայմաններով դատապարտեալ
Պրէ զօրապետին սպանիչներուն նման
մահուան պատիժը պիտի կրեն: Մի մի-
այն զինուորական դատապարտեալներն
են՝ որոց համազգեստը գլխատութեան
բեմին պիտի աղատէ զիրենք և որոնք
զինուորներու մահուամբ պիտի մեռնին:

Միջին: Իսկ-էն-էն մէջ կը կարգանք
թէ Մէյի եպիսկոպոսը կը տեսնէ օր մը
որ իւր բնակարանին դուռը պահապան
զինուոր մը դրուած է: պահապան զը-
խաւորին կ'իմացնէ և պահապանը վեր-
ջնել կուտայ: Հետեւեալ օրը, կառքով
գուրս ելած ատեն, կը տեսնէ թէ պա-
հապանը նորէն դրուած է: Կառքը
կը կնցնէ, զայն քովը կը նստեցնէ և
ուղղակի քաղաքապետին ապարանքը
կ'երթայ:

«Պ. Բաղաբապետ, կ'ըսէ Պ. տը Գո-
նըրիցի, շատ երախտագիտեմ ձեր ինձ
ըրած պատուոյն համար. բայց արդէն
յայտնեցի թէ չեմ կրնար զայն ընդու-
նիլ. և որովհետեւ իմ մերժմանս կարե-
ւորութիւն չտրուեցաւ, ես անձամբ բե-
րի ձեզ ձեր պահապանը, իմացնելով
ձեզ կանխաւ որ եթէ այս վերստին պա-
տահի ինքզինքս իմ տանս մէջ բան-
տարիեալ մը պիտի համարիմ և անմի-
ջապէս քաղաքը պիտի թողում:

Այն օրէն ի վեր, եպիսկոպոսարանին
պահապանը պարապ մնացած է:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՀ ՍՈՒՐԱՏԱՅ

Երեւանի մէջ 7

«Ասեմ հոգեւոր կեալ անմահ անդըր քան զեւամ
գերեզմանին. Բայց թէ հոգին վաղն մեր ջահին փայլումն է
և եթ, Մինչ զգլխոյն ընդիւթ հալեալ ըսպառէ բոցըն
ծախիչ Եւ մինչ ջահըն չիմանի, զի՞նչ լոյսն յայնժամ լի-
նիցի: Զոյդ ընդ ջահին փայլումն և լոյս միահաղոյն
դառնան ի չիք Եւ ի մի նոյն գիշեր մը թին սուգի բնաւ հա-
մանդաման: Կամ թէ նոյն նմանութիւն է ընդ հոգին և ընդ
զգայունս՝ Որ ինչ ընդ քնարն և ընդ նըազ գեղադաշ-
նակ՝ զոր թեղին հանեն, Մինչ ցեղակեր մէջամեծ մաղեալ փայլուն կայ
որդնահար, Մինչ լարին խորտակեալ ընդ միւր մատամբ
սայ ձիւ յետին,

Ամերիկայի Նիւ- Եթ+ Գրեյն- անուն
ըրաթերթին մէջ հետեւեալ կը կարգանք:

Կըսուի թէ՛ Բրուսիոյ դահաժառանգ-
իշխանը մօտերս գեղեցիկ ճշմարիտ և
կրկնուելու արժան գիտողութիւն մը
ըրած է: «Մեզմէ մէկ քանին», կ'ըսէ
իշխանը, «կրնան զհասարակապետու-
թիւնն չըսիրել և ոչ զարմացմամբ նը-
կատել, բայց՝ անկարելի է զայն առեւ
ինչպէս անկարելի է առեւ զընթերցան:
Ասի՝ հասարակապետական կառավարու-
թեան սկզբնայն անաչառ արդարութեան
ընդունին է: Կրնայ ազդ մը ինքնակա-
ռավարութեան օրհնութիւնները մասամբ
իւրիւ կամ ոչ բնաւին վայելել. բաղդը
կը զրկէ զայն ի նոցանէ, ինչպէս երբե-
մին նա կը զրկէ անհատ մը լաւ ասպա-
րեզէ: Փորձեր կ'ընան չըսողիլ, սակայն
սկզբնայն ճշմարտութիւնը անդատապար-
տելի կը մնայ լաւ մտածողներէ, մինչ
թշուառք՝ եթէ երբեք նորա վրայ երա-
ղեն՝ իբր անգործադրելի երեւակայու-
թիւն մը պէտք է երազեն:

Գաղղիոյ աղդ. ժողովոյն դադար-
ման միջոցին, Պաշտօնէից Ժողովը վեր-
սայլի մէջ նիստ պիտի ընէ:
Հասարակապետութեան Նախագահին
Ռանսպոյլէ գաղած ատեն, Պ. Տիֆոր
պիտի նախագահէ խորհրդոյն ի վէր-
սայլ: Սակայն Պ. Թիէր երկու կամ ե-
րեք անգամ Պաշտօնէիցները ի Ռամ-
սպոյլէ պիտի հրաւիրէ ի ժողով:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԱՆՔԱՅԻՆ

Լոնտոնայէն կը գրեն մեզ սեպ. 2
թուականաւ:

Մեծն Բրիտանիա, թէ և Եւրոպայէն
զատուած, ինքն ալ կրեց այն դիպաց
ցնցումը ու նեղորձութիւնը, որը տան
երկու ամիսներէ ի վեր Եւրոպական
սահմանադրութեանց հիմնական խա-
րխիւները կը գողգողեն: Աշխատութեան
դադարումներն կը շարունակեն և ճար-
տարութեան սւ միաձառականութեան
ընթացքը կեցնել կ'ապառնան:

Աշխատութեան դաշնակցութիւնը,
որ մի միայն յօդուտ գործաւորին գոր-
ծարանաց ժամերն կ'անհաւորելու պաշ-
տօն ունի, մեծագուծար դրամադրու-
նի ունի: Գործարանատէրերը, օտար
երկիրներէ աշխատաւորներ բերելով,
լանացին իրենց գործերը կարգի դնել:
Այսպէս Նիւ-Եթաթի մէջ Պէլճիքա-
ցիները, Շուէտացիները և Գերմանացի-
ները բերուեցան լեցնելու համար այն
պարսպները՝ զոր 15 շաբաթներէ ի վեր
տեղ աշխատութեան յաջողական
դադարում մը միշտ գործելու վրայ է:

Եւ չիք ջանալ օրհասական լանդուան զիր-
ցան ընդ գետին՝ Կոխան ոտից լինին մատաղ Բաքոսական քրմուհ-
ւոյն, Զի՞նչ յայնժամ լինիցի երկնադաշնակ նուա-
զաքն ձայն: Մեռանիցի՝ ինչ ընդ բանդուան, և հոգին ընդ
ընդ մարմնոյն: Յոյս լաւ իմաստունք, առ ի բերին սոյնը դադա-
նեաց, ճակատը վայրհալք մըտախոհք և երկրապիշ
աչք անքթթիթք: Պատասխանող խնդրէին բան և գըրտանել մար-
թէին ոչ: Այր առ սոյն խօսակցի հրծծէին յունկն միմեանց
մեղմով: «Մինչ քնարն ոչ ևս է ի միջին, ո՞ր դաշնակին
մարթի կցէ գոլ...» Եւ Սոկրատ ըսպառեալ թուէր իւրում մընալ
որդոյն: Բղմի՝ ձեռացն ի ծննդի եղեալ, և միւսն ընդ
ի ճակատ ի ճակատ Բեղունի և վըղոսկրեայն ընդ սլարանոց գեղե-
րայած:

Բայց այս օտարականներն իրենց բոլոր-
տիքը թշնամական ժողովուրդ մը կը
գտնեն, և արդէն Գերմանացի գործա-
ւորներն իրենց հայրենիքը վերադառ-
նալու տրամադիր կ'երևին:

Բաղխում մը անխուսելի կ'երևի:
Ինչ պիտի հետեւի այս միջոցին՝ որոյ
մէջ բոլոր գործաւոր դատերն միջամը-
տելու պարտաւոր պիտի կարծեն ինք-
զինքնին: Պէտք է խոստովանիլ որ հո-
րիզոնը ամպոտ է, և թէ, եթէ կառա-
վարողը չիտութեան ընկերակցական
գաղափարին այսքան յանդուգն և հզօր
ծաւալման մը գէժ կը ճիմն դնել, Անդ-
ղիա, թէպէտ բաժնուած Եւրոպական
ջղաճղումներէն, չսլիտի կրնայ խոյս
տալ մրերիցէն:

(Հ-Է)

ՀՆՈՒՍԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԴԱՆ

Բարիկ, 24 սեպտ.

Պ. Արեւիկ Տիֆիլիս Ուսոյէնաբրիկ մէջ Պա-
վէրիայի գոնդերուն գործած պանութիւնքը
կը պատմէ:

Արեւիկ կոմսը դեռ չտուղջացաւ: Առևտրա-
կան դաշնակցութեան վերաբերեալ բանակ-
ցութիւնքն ի հարկէ ստիպեալ դադրած են:

Պաշարութեան դաւադրութեան մը գոյու-
թիւնը և ձերբակալութիւններ կ'առ ըլլալը սուս
կը հանեն:

Բարիկ, 25 սեպտ.

Կառավարութիւնը, մաքսային դաշնակցու-
թեան ի զուգահեռ հանուելուն յուսով, չորրորդ կէս
միլիարդի մօտակայ վճարումը պատրաստեց գաճ-
ձային փոխանակարեւոր՝ որ Եւրոպայի Պանդա-
յի մէկ քանի երեւելի տուններու վրայ քաշուած
են և պիտի վճարուին ի Լոնտոն յառաջիկայ
Ապրիլ և Մայիս ամիսներուն մէջ:

Ազգային պահապան զինուորութեան զէնքն
կեցութիւնը կատարելապէս վերջացաւ Լոնդոն,
Ան—Թիֆլիսի և Նիւի մէջ:

Պաշտօնական Օրադիրը Պ. Զարբուրի և
Շուաքէօյի խօսք ուրիշ անձանց գրուելը սուս
կը հանէ:

Մէյի Մարքիզ Խաղիա դրկուեցաւ իբրեւ
Գաղղիական գործադատար փոխանակ Պ. Ու-
իլիսթիցի:

ՄԱՂԱՆԻՍ

Մաքրիտ, 22 սեպտ.

Թնդանօթածիք և հետեւի գօրաց խումբեր
օգնութեան զրկուեցան ի Մէլիլա. Մարօքի
Սոյթանը ապրտարութեան գրուները պատու-
հասել խոստացեր է:

ՌՈՒՍԻԱ

Ս. Բեթերապուրի 23 սեպտ.

Գանձոց պաշտօնէին տեղեկագիրը անցեալ
տարուան պիւտճէին համեմատ Ռուսիոյ գան-
ձային վիճակին լաւութիւնը կը հաստատէ:

ՊԵՂՆԻՍ

Պրուքսել, 25 սեպտ.

Լաւ աղբիւրէ կ'իմանա՞ր թէ Պէլճիկայի կա-
ռավարութիւնը, իբրեւ միջոյ մը Լեթեւնաթի-

օնայի գէժ, որոշեր է բոլոր անգործ օտարա-
կաններն արտաքսել:

ԳԱՐԱՆԹԻՆ

Աղեքսանդրիա, 22 սեպտ.

Աղեքսանդրիոյ առողջական ժողովը տան օր
Քարանդինայի դնել որոշեց Կ. Պօլիսէն եկած
ճամբորդներն ու ապրանքներն. Շոգենաւե-
րու համար ճամբորդութեան օրերն ալ պիտի
հաշուին, եթէ նուազ մէջ բիւլ մը կայ:

ՄՕՏ—ՍԵՆՏ

Ֆիորէնցա, 25 սեպտ.

Մօտ—Սենթի լեռնաբերկաթուղին հաւանակա-
նաբար հսկաները ամսոյ մէջ տեղերը պիտի ըս-
կըն բանիլ:

Գաղղիոյ գործակատար Պ. տը Ուիլիսթիւր
մեռաւ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Լիւրճիկ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Բաղապի Միտիլիկ—Օրէան, Ինչո 9 5/8
Ծախուած 8000 հակ:

Հրապարակը հաստատ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԸՆԹԱՅԻՐ ԴԱՄՈՑ

Անդր. լիւր	109—10
Քսան ֆրաքցոյ	87—19
Ռուս էմբերիալ	89—
Քրքից	51—22
Արծաթ մէճիպի	1—18
Հինգոց	104—50
Մէթալիք	105—20
Պղինձ	117—20

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայերական հրամանաւ:

Նախորդ արտաքին գործոց պաշտօ-
նէի խորհրդական Արիֆ պէյ, պալայի
աստիճանաւ Տիֆլիսը Հիւսիսային թարգ-
ման,

Ահմէտ պէյ Հեռագրատան և Թըղ-
թատան տեսուչ,

Նախորդ Առևտրական գործոց պաշ-
տօնէի խորհրդական Ս. Եւստիպիոս Էֆէն-
տի՝ արտաքին գործոց պաշտօնէի խոր-
հրդական,

Ընդհանուր ստացուածոց նախորդ
հաշուակալ Ջիւհաի Էֆէնտի՝ դանձուց
պաշտօնէի խորհրդական, և Հաշուա-
կալութեան գլխաւին նախագահ,

Խաթիֆանաքի պէյլաւա Սէքօ պէյ
Հասարակային շինուածոց պաշտօնէի
խորհրդական,

Հասարակային շինուածոց պաշտօնէի
նախորդ խորհրդական Օսեան Էֆէնտի՝
առևտրական գործոց պաշտօնէի խոր-
հրդական,

Արդարութեան Ատենին Յանձնաժո-
ղովը (հեղաճեմիլլէթ) անդամներէն
Արզուման Էֆէնտի՝ Ա. աստիճանի Բ.
կարգի պաշտօնէութեան տնտեսով
Խարիճիյէ Բեաթիպի անուանեցան:

Ըհհայեցուածն պահէ դեռ ևս անդ յաղմուդ-
ըս զիւրոյն: Զէ՛ և չէ՛ առ զգոյնս հոգին՝ որ ինչ առ այս
քննար. Է նուազ գաշակաւոր՝ զոր յայնմանէ ձեռք
մեր հանեն. Մատն է այն աստուածեղէն՝ որ գիտէ լոկ տալ
թըրթուումն, Ունիւն՝ որ ըղնորին լսէ զերգանս կամ զհե-
ծեմին, Ականջաւորն մըտաղիր, աներկոյթն անտես
ողին՝ Որ քննէ, կրցէ յօդէ և յօրինէ զխառն նուազս,
Եւ յաղմաւայն և յանդաշնակ հնչանց անցիւր
զգայութեան Հրաշմայն հիւսէ գեղգեղս յունկն աստուածոց
հնչալարո: Ի զուր բեկեալ մեռանի քնար և դաշնակըն
ցնիլն յօդս. Զանշուել ըզրեկործն լըսէ դեռ ևս ունկն
այն: Գոհ և հաւան իցես, Կերես. — Այո՛, վկայ
ինձ քո հրապար. Անմահ է Սոկրատէս: — Մո՛ր արդ ըզրոց առ-
ցուք ճառել:»

Երանանիք

ԱՅԳԱՅԻՆ

ԳԱՒԱՌԱՎԱՆ

Առ մեծայարգ խմբագրութիւն Ա. րարատայ .

Գաւառական ազգայնոց վիճակին բաւարարութեանը նկատմամբ իմ քով դրած նուաճ նամակն քանի մ'օր ակամայ ուշացնելէ ետք . այսօր կը գրկեմ առ Զեղ խնդրելով որ բարեհաճիք հրատարակել զայն եթէ արժան դատէք :

Հաճեցէք , Մեծ . Տեառք , ընդունել ազգային յառաջդիմութեան բարեկամ սրտի մ'առ Զեղ ուղղած անկեղծ շնորհակալութիւնները :

Ա. Ա. Սարգսեան .

10 սեպտ . 1871

ՆԱԽԱԿ ԵՐՐՈՐԴ

1870 յունվար 27 .

Պ. Երիտասարդ ,

Իմ առ Զեղ ուղղած նախորդ երկու նամակաց մէջ ջանացեր էի մեր գաւառացի ազգայնոց ներկայ վիճակին կենդանի նկարագրելն ընել :

Այս երրորդ նամակս յատկապէս մեր նոյն արեւնակցաց բարեւոյ ապագային տիրանալու եղանակներուն վրայ պիտի խօսի :

Ազգայիններէս շատերը գաւառականաց վիճակին բարեւոյնը նկատմամբ իրարմէ էտպէս տարբեր օգնութիւններ կ'սպասեն . ոմանք՝ նկատելով մեր վարչային դրութեան անկարողութիւնը՝ կը փափաքին որ Եւրոպական պետութիւնք նպաստեն գաւառական ազգայնոց . ոմանք՝ այսպիսի օգնութիւն մը Պետական կ'ակնկալեն . ոմանք կը պահանջեն որ՝ նոյն իսկ Տաճկի կառավարութիւնն հիմնական բարեկարգութիւն մը հաստատելով մեր հէք արեւնակցաց տառապանքները քննեն . ոմանք Մարտիկայէն եկող միսիոնարաց վրայ դըրած են իրենց բոլոր յոյսը , ոմանք ալ մեր կղերքէն կ'սպասեն ամեն օթանդալութիւն . վերջապէս ոմանք եւս ազգային ընկերական ու սիրոյ ոգին զարթուցանելու և նոյալ գաւառականաց բարօրութեան թուական մը հաստատելու ջանքն ունին :

Յայտնի է որ իմ այս խօսքերս անտարբերներու և ազգայնաս անձերու չեն պատկանիր ընա :

Իմ տկար գրիչս չըհամարձակիր երբէք խոստանալ Զեղ՝ որ այս ամեն հանգիստ իրարմէն ու սկզբունքները քննադատեմ . բայց որովհետեւ գէթ իրաւունք մ'ունիմ իմ կարծեացըս արտայայտելն ըլլալու հոս , ուստի պիտի պարտաւորեմ նաեւ մի քանի միջին վերոյիշեալ ամեն կարծեաց վերայ իմ առանձին գիտողութիւններն ընելով նոցա իմ վերայ ըրած տեղաւորութիւնը յայտնել ձեզ :

Արդ՝

Ա.

Թե Եւրոպայի Պետութիւնք

Գաւառական Ազգայնոց վերջէն բարեկեցութիւնը և կենսական բարեկեցութիւնը :

Քաղաքական տեսութեամբ նկատելով պետութիւն մ'առանց իր մասնաւոր շահը նկատելու՝ բարեբարութիւն չընենք բնա : Եւրոպայի մէջ ամեն կառավարութիւնք միմեանց հետ այնպիսի սերտ և անձուկ հարաբերակցութիւններով կապուած են , որ միայն ո և է իրարմէն կամ դիտաւորութիւններն այլոց աչալով հսկողութիւններէն գրեթէ բնա չեն խուսափիր . և հետեալ բար , եթէ քանի որ գաղղիական կառավարութիւնը կ'ուզէ նպաստել մեր գաւառականաց , նկատելով որ իր այս բաղձանքն Օսմ . պետութեան ինքնաօրութեանն ու շահուն կը դպչի , պիտ

տի պարտաւորի եւս քաջաւիլ իւր դիտաւորութիւնէն :

Բայց , այս կէտն իրաց տեսալ , ըսի արդէն որ պետութիւն մ'առանց իր շահը նկատելու՝ բարեբարութիւն չընենք բնա . արդ՝ տեսնենք թէ մեր գաւառականաց վիճակին բարեւոյնը ինչն օտար տեսութեանց շահ թէ վնաս կ'արտադրէ :

Այսօր մեր գաւառացիք ի Պոլիս և յայլ քաղաքս պահպանելով ոչ այլ ինչ կարող են ընել , բայց եթէ բնականութեամբ , սենեկապանութիւն , անշահաւատ արուեստներու դործաւորութիւն և շատ փոքր մաս մ'ալ վաճառականութիւն : Սոցա հազարէն մէկը չէ բաւական Եւրոպայի արհեստաւորի մ'արտադրած ձեռագործին ինչ լինելը գիտնալ ու որոշել . մեր գաւառացւոց մէջ չը կան ոչ հմուտ երկրագործներ , ոչ գեղարուեստից մասին զարգացողներ , ոչ մեքենագործներ , ոչ նաւուղիներ , ոչ երկրաչափներ , ոչ աստղագետներ , ոչ գրագէտներ և ոչ իսկ հանքարաններ , բժիշկներ , վիրաբոյժներ , փիլիսոփայներ , իրաւագէտներ եւ այլն : Գաւառացիք՝ մարդու համար ամենակարգ եղող այս բարեմասնութիւններէն զուրկ լինելով՝ բնականաբար տեղի կուտան օտարին՝ որ մեծապաշտօնութեան սկզբունքին յետեւ , և ինչպիսի իւր շահուն՝ զմեր գաւառացիները (և նոյն իսկ զմեզ Պոլսեցիքս) անտարբերութեան տրուութեան և ստրկութեան ներքեւ ճնշողներուն աշակցի :

Առանց , դիտութեանց և արուեստից մէջ հայերու ունեցած զարմանալի արարատութիւնը վկայուած է համայն աշխարհէ . և սա ալ անուրանալի է որ արեւելից բնակիչներուն մէջ հայերը միայն յ'Եւրոպա ստացած են այն պանծալի համբաւը թէ հայ ժողովուրդը քաղաքակրթութեան և իրական յառաջդիմութեան ամենաբարձր և արժանի ժողովուրդ մ'է :

Այլ այս հուշակը՝ որչափ և քաղցր է մեզ , այնքան ալ դառն հետեւներն ունեցած է . Եւրոպային 50 տարիէ ի վեր Տաճկաստանի դրամը զրպանելու սովորած և դիւրախար ժողովուրդեան մ'երկրին մէջ ինքզինք գերագոյն ամենակարողութեան տէր ճանչցուցած լինելով՝ իւր շահուն յարմար չը դատէր Հայոց զարգացումը :

Նմանապէս Եւրոպական կառավարութիւնք ալ անվերջ իրենց նպատակին հասնելու , այսինքն Օսմանեան պետութիւնն ի ներքուստ տկար վիճակի մէջ պահելով և նորա հպատակ ժողովուրդներն անարգութեան դատապարտելով իւրեանց շահերն ապահովելու համար կարելի չէ որ երկն մեզ օգնեն և ապագային մէջ իւրեանց շահերն ի վտանգի դնեն :

Սա գիտողութիւնն ալ հարկ կը համարեմ դնել հոս :

Մենք և մեր գաւառացի եղբարք Լուսաւորչական լինելով՝ պապականութեան (կամ քիչ մ'աւելի պարզ խօսելով՝ Քաթոլիկութեան) և Բողոքականութեան իւր մի հերձուած , երբէք չենք կրցած ուղղափառ քրիստոնեայ ճանչցուիլ Եւրոպայի մէջ . պապական կղերն ու բրթեմութեան պատուիրակները հնար եղած չափ քաղաքականութիւնն ու Եւրոպայի ազգերու սիրտն իւրեանց կողմը շահած և հայոց համար ցրտացուցած են զնոսա :

Պիտէք արդէն որ ներկայ դարուս մէջ կրօնքը քաղաքակրթութեան ձեռք պատրուակ մ'է . տիրապետական ոգին ծաւալելու ամենէն վերմ ակոյցեանք կրօնականները լինելով , կառավարութիւնները միշտ օգուտ կը քաղեն անոնցմէ :

այս ըսածին ապացոյց է սա՝ թէ ուր որ միապետական կառավարութիւններ կան՝ հոն կրօնի պաշտօնէից մեծ յարգ կ'ընծայուի :

Մեք , ինչպէս ըսի , Լուսաւորչական լինելով յոյս մը չենք տար Եւրոպայի կառավարութեանց , որ ըստ ամենայնի ի նպաստ իրենց գործենք : Այսպէս կը տեսնուի որ Օսմանեան պետութիւնը մըստերիմ բարեկամութիւն մը կը վայելէ Եւրոպայի կառավարութիւններէն , բայց արքայական դահլիճներու մէջ որոշեալ սկզբունքի հետեւելու դրութիւնը մերժուած է ընդ միշտ և այս առար բարեկամ վաղուան թշնամին է . տիրապետական երկիրներու մէջ քաղաքականութեան միակ առանցքը իւրաքանչիւրին շահն է , արդ հայք հինգ հարիւր տարիէ ի վեր Օսմ . Պետութեան հաւատարիմ հպատակներն ու միանգամայն նորա բարգաւաճմանը ծառայող ժողովուրդ մ'ըլլալով՝ հիմնապէս կը ջրեն Եւրոպացւոց բոլոր օթանդակութիւնը՝ զոր կրնային արժանապէս յուսալ հայերէն :

Թերեւս , եթէ Եւրոպայի մէջ մէկ քանի հասարակապետական հզօր ժողովուրդներ գտնուէին , թերեւս , կ'ըսեմ , կարելի ըլլար անոնցմէ անուղղապէս յոյս մ'ունենալ գաւառական հայոց բարգաւաճմանը . բայց այս ալ չընհայեաց անձերու տեսութեամբ նկատելով՝ մեծ կարեւորութիւն չէր կրնար ունենալ , և մանաւանդ որ այժմ Եւրոպայի մէջ փոքրիկ Զվիցերն ունինք որ ամբողջ հասարակապետութիւն մ'է , և որ իւր զուրկութեամբ հազիւ կարողութիւն ունի :

Այս ամենէն սա կը հետեւնեմ թէ Եւրոպական տէրութիւններէն մեր գաւառական ազգայնոց համար նպաստաւորն կարելի չէ ապագային համբերութիւն մ'է և յանդուրաշտ վտանգն թանկագին ժամանակի :

Գանք հիմայ քննելու երկրորդ կէտը՝ Սնանքէն յաւեր Բաւար

ԱՌՆԻԱՆԳՈՒԹԻՒՆ Ի ԲԱՅՆԵՐԻ

« Բարբերդ քաղաքէն երկու ժամ հեռի Ղալէկ բնակիչներէն Միլիտի անուն անձին 14 տարեկան նշանեալ աղջիկը՝ արտ քաղած ժամանակ , բազմութեան մէջէն նոյն գիւղի բնակիչներէն Պոլոս ամենատիրակալ մը՝ քանի մը դիմելով տաճկիներու ձեռամբ ընդ յաջողակեալ տալով բոկոտն և չարաչար քաշիւտելով 8 ժամ հեռաւորութեամբ անտառի մը մէջ հազիւ կը հասնին , աղջիկը չնչապառա կ'իյնայ կըրած անտանիկի ցաւերէն , վախէն ու ծարաւէն :

« Գիւղացւոցմէ ոմանք անմիջապէս քաղաք գալով գիւղերուն ժամը 2 ին առաջնորդարան կ'իյնան . առաջնորդը անմիջապէս կառավարութեան մարդ զրկելով առանց ժամանակ կորսնցուցելու քանի մը հեծեալգործներ կ'առահանի , որպէս զի մի գուցէ ճամբաները ժամանակ անցունեն . աղջկան կողմէն եկողներէն երկու մարդ ալ ձիի կ'հեծցունեն և զօրաց հետ կ'ըլլեն . որոնք գիւղերը գիւղ երթալով և պէտք եղած հարցումները ընելով սրնկաց դէպի անտառ կ'երթան . բայց չարագործները զօրաց երթալը տեսնելով՝ աղջիկը կ'հձեն ու կ'իյնան : Աղջիկը քաղաք բերելով առաջնորդարան կ'ըրկուի . ուսկից անմիջապէս քաղաք իր ազգականաց մէկուն տունը կ'ըրկուի պատուիրակով որ գիւղ չը գրկեն : Սակայն Առաջնորդը այս քանով զոհ չըլլալով՝ յանցաւորաց պատժուիլը կ'ընդունէ : և գիւղին քահանայ բերուելով երաշխաւորութիւն կ'առնուի յիշեալ

Պոլոսը և տաճկիները կառավարութեան յանձնելու համար :

« Աղջիկը՝ այնքան ծեծ կ'երած և գրկաւ մաղերէն քաշուելով գետնինը աւաճ է եղեր , այնպէս որ բոլոր մարմինը սկրտուած և վիրաւորուել է , և շիտակը խօսելով գեռահատ աղջիկ մը այն աստիճան չարչարանաց համբերելով անհմատ մնալը հրաշք մը կը համարուի : »

Հարկէ :

Հետեւեալ Արմաշու վանահայր Պեր. Պէրդ Եպիսկոպոսի ձեռքով մի քանի շարաթէ ի վեր Նիկոմիդիոյ մէջ բանտարկեալ երեք հայերու կողմէն անկեղծորէն Վարչութիւնն ուղղեալ բարձրագոյն մը պատճենն է :

Իզմիտ 5 սեպտ . 1871 ի Բանտն Արքեպիս

Առաքելաշուի Ս . Հայր , և Բարձրագոյն Վարչութեան Կեդրոնական

Օգնութեան հասեր մեզ ս' մեծապաշա Տեառք , օգնութեան հասէք մեզի պէս տառապեալ խեղճերուն , որ անողքելի բռնաւորի մը ձեռքը մատնուած հոգիներ բերաննիս եկած է :

Տասն և հինգ օր կ'ըլլայ առանց յանգստի մը ունենալու իբրեւ եղեռնագործ բանտերու մասնուած եմք մեր Առաջնորդին զրպարտիչ մասնութեամբ :

Այս անխիղճ մարդը (ախոսս , այս առաջին անգամն է որ առաջնորդի համար այս մակդիրը տալ կը սովորեմք) բաւական չը համարելով միջնիկ հիմայ թէ գիւղերնիս և թէ վանքերնիս տակն ու վրայ ընելը , կրօնախիստութեան պատճառ ըլլալը , մեր կրօնական զգացումները վիրաւորելը , չարեաց մասին բան թողած չըլլալը համար հիմայ ալ ըսկաւած է մեր կեանքերուն ու պատուին ալ սպանալ :

Ո՛հ միջնիկ երբ այս բռնաւորին ձեռքը պիտի չարչարուինք :

Այս բաղմաշար անձը՝ այս վերջին օրերս լսելով՝ որ գիւղացիք իրեն համար բողոքադիր պատրաստած ըլլալով մենք ալ իբրեւ գիւղին առաջնորդները նոյն բողոքադիրը պատրիարքարան պիտի բերենք , փութաց Նիկոմիդիացի ազգայնոց մը ձեռքը զմեզ դրան մատնել և բանտարկել տալ , զրպարտելով թէ վանքին դռները խորտակած ու վանքը կոխած ըլլանք : Եւ որովհետեւ բողոքադիրը վարչութեանը բերելու համար իզմիտ իլած էինք , ուստի այս կերպով պատրիարքարան գաղթինս արգիլելու յաջողութեամբ , նոյն Նիկիոմիդիացիին ձեռքը բանտարկեաներն ալ իր կողմը կը շահի , որ թոյլ չտան դրան մարդոց մեզի հետ յարաբերութիւն ունենալ , որպէս զի չըլլայ թէ գիւղացւոց բողոքադիրը սր մեզի հետ բանտարկելու յաջողած էր Առաջնորդը՝ նուս չարիմացութիւնը , ուրիշի մը ձեռքը պատրիարքարան հասցնելու կարող ըլլամք :

Այս , այս անձը միջնիկ հիմայ բանտ մը ակնածանք ըրած չէ ինքզինքը արգարութեան առկէն խուսափելու համար . ուստի ուր ուրեմն գիւղացւոց ընդհանուրին կողմանէ ստորագրեալ բողոքագիրը պատկառելի ատենիդ հասցնելու յաջողած ատենին , բանտիս խորերէն կրկնութեամբ այս երկրորդ ձայներնիս ալ հասցնել ձեզ , ո՛ր Եւրոպայի տեսք , որ փութաք զմեզ այս անխիտ բանտարկութեան տառապանքներէն ազատել , որուն արժանի յանգստի մը զործած չեմք : Մենք ոչ վանքի դուռ կ'ոտրած եմք և ոչ ալ վանք կ'ոխած եմք . մենք միջնորդութեան մը համար վանք գաղած էինք , որուն , գաւազանի անխնայ հարստաներովը պա

